

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 7

БЕОГРАД 1938 ГОДИНЕ

КЊИГА 4

XXXVII РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 17 МАРТА 1938 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

СТЕВАН ЂИРИЋ

СЕКРЕТАР

НУРИЈА ПОЗДЕРАЦ

Присутни г. г. Министри: Министар шума и рудника Богољуб Кујунџић, Министар грађевина Добривоје Стошовић, Министар без портфеља др. Михо Крек, Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић, Министар без портфеља др. Нико Новаковић, Министар физичког васпитања народа др. Вјекослав Милетић.

ПОЧЕТАК У 11 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника XXXVI редовног састанка;

2 — Саопштење о подношењу интерпелација народних посланика: Војислава Лазића на Министра грађевина о повлачењу наредбе о ширини сеоских кола и наплатака на њима;

3 — Саопштење Министра правде и Министра унутрашњих послова о судској и полицијској истраји вођеној поводом случаја народног посланика Милоша Рашовића;

4 — Саопштење писма Министра војске и морнарице армијског ђенерала Љубомира Марића, којим извештава Народну скупштину да је предао државном тужиоштву за град Београд тужбу против народног посланика Милоша Рашовића.

Говорници: Секретар Нурија Поздерац (два пута), Милош Рашовић, Новица Поповић, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић (осам пута).

Дневни ред: Претрес и скидање са дневног реда извештаја Одбора за молбе и жалбе.

Говорници: Претседник Одбора за молбе и жалбе др. Фран Шемров, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

2 — Избор заменика претседнику и потпретседницима Народне скупштине за Државни одбор

сходно § 5 Закона о избору народних посланика за Народну скупштину.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, имам част отворити XXXVII редовни састанак Народне скупштине. Молим секретара г. Нурију Поздераца да изволи прочитати записник претходног састанка.

Секретар Нурија Поздерац прочита записник XXXVI редовног састанка.

Претседник Стеван Ђирић: Има ли ко од г. г. народних посланика да учини какву примедбу на прочитани записник? (Нема.) Примедаба нема, записник је примљен.

Изволите чути једну интерпелацију.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Народни посланик г. Војислав Лазић упућује интерпелацију на г. Министра грађевина о повлачењу наредбе о ширини сеоских кола и наплатака на њима. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Ова интерпелација биће упућена надлежном господину Министру.

Изволите чути саопштења г. г. Министра правде и Министра унутрашњих послова.

Секретар Нурија Поздерац (чита): Претседнику Народне скупштине г. Стевану Ђирићу —

Част ми је доставити Вам оверен препис решења истражног судије Окружног суда за град Београд К.З.П. 546/38, донетог по вођеним извиђањима а по претстављеном нападу на народног посланика г. Милоша Рашовића према Вашој достави од 4 марта 1938 године I Бр. 1238 — 8 марта 1938 год. Београд — Министар правде М. Симоновић.

„Како је државни тужилац одлуком К. К. 995-4/38, под данашњим обавестио потписаног истражног судију да је нашао да нема места даљем гоњењу непознатих учинилаца према Милошу Рашовићу, народном посланику, на основу §-а 44 Крив. суд. поступка, а Рашовића није обавестио, пошто исти не тужи и не придружује се кривичном поступку, то, на основу §-а 96 Крив. суд. поступка;

РЕШАВАМ:

да се даљи извиђаји обуставе и акта оставе у архиву, пошто се то претходно у актима значи”.

„Министарство правде, број 23.216, Р. број 461, заведено 8 марта 1938 године — Претседнику Народне скупштине господину Стевану Ђирићу — Част ми је доставити Вам ову одлуку државног тужиоца при Окружном суду за град Београд, а коју је донео по предмету вођених извиђаја на основу Ваше доставе од 4 марта 1938 године — I број 1238 — 8 марта 1938 године — Београд, Министар правде Мил. Симоновић”.

„Државно тужилаштво за град Београд, К. к. број 995/38-4 — решење:

На основу §-а 44 Суд. крив. поступка нема места покретању кривичног поступка по предмету доставе Претседништва Народне скупштине, под I број 1238 од 4 марта 1938 године, а на име извршеног физичког напада на личност господина Милоша Рашовића, народног посланика, и насилног одузимања докумената од стране непознатих извршилаца на дан 4 марта 1938 године. О овоме не обавестити господина Рашовића, пошто не тужи и не придружује се кривичном поступку, већ цео предмет доставити Истражном судији Окружног суда за град Београд на даљи надлежан поступак.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

По предмету наведеног насилног напада и одузимања докумената од стране непознатих извршилаца противу народног посланика, господина Милоша Рашовића, спроведени су хитни извиђаји код Окружног суда за град Београд, под бројем К. з. п. 546/38, па на основу ових извиђаја и исказа самога господина Рашовића, исказа сведока господина Стевана Ђирића, Претседника Народне скупштине, као и из приложених и прибављених стенографских бележака са седнице Народне скупштине, одржане на дан 4 марта ове године, а, такође, и из исказа осталих саслушаних сведока: Милоша Меанџије, Кузмана Даниловића, Живана Сремчевића, Миладина Петровића, Љубомира Јунића, Александра Петковића, Мутимира Шарчевића, Руже Селмановић, Милеве Давидовић и Крсте Ђорђевића — утврђено је, према овим доказима, по овој ствари, следеће околности и чињенице.

1) да је сам господин Милош Рашовић одмах чим је дошао у Народну скупштину по догађају казао народном посланику, господину д-ру Јанку Баричевићу — према изјави самога господина д-ра Јанка Баричевића пред Скупштином, на дан 4 марта

ове године, пре подне — да му је господин Рашовић казао, да је био нападнут од четири лица, а, одмах затим, господин Рашовић, према исказу сведока, господина Стевана Ђирића, када га је он као Претседник Народне скупштине упитао, шта се то десило, њему изјавио, да су га напала само два лица, а што је и доцније сам господин Рашовић у своме говору поподне истога дана пред Народном скупштином и код истражног судије изјавио, да су га напала само два лица;

2) да је господин Рашовић сведоку господину Ђирићу казао да му је приликом напада отета ташна са говором и разним документима, док народни посланик господин др. Баричевић, у својој изјави пред Скупштином каже, да му је господин Рашовић казао, да је отет коверат са забелешкама по којима је требао да говори у Народној скупштини, а сам господин Рашовић пред Скупштином истога дана поподне изјавио је, да су му одузета документа, а, међутим, код истражног судије, каже, да му је отет један дугачак коверат у коме се налазио његов говор са извесним документима;

3) да је сам господин Рашовић изјавио сведоку, господину Ђирићу, да је био нападнут „када је хтео да уђе у трамвај”, који, међутим, пролази на неколико стотина метара од његове куће, а на своме исказу код суда вели, да је нападнут на четрдесет метара од своје куће, док, у своме говору пред Скупштином каже да је то било код његове куће, на улици, пред гаражом. Поред тога, господин Рашовић изјавио је господину Ђирићу, да је одмах по нападу свратио у једну кафану и попио кафу, док пред судом изјављује изричито, да није свраћао ни у једну кафану;

4) да господин Рашовић, у размаку времена од 9 и по па до 13 часова, све до доласка у Скупштину, није се никоме жалио да је нападнут, како Претседништво Народне скупштине тако ни властима, а нити ма коме другоме лицу, што би, вероватно, у свакоме случају учинио, да је стварно нападнут и да је према њему извршено насилно одузимање докумената како то господин Рашовић претставља;

5) да је сагласним исказима сведока: Живана Сремчевића и Миладина Петровића, кафеџије и келнера кафане „Мало Дедиње”, а која се налази у непосредној близини стана господина Рашовића, утврђено, да су они господина Рашовића око 9 и по часова видели, да је прошао поред исте кафане и да са собом носи ташну, а испитани сведоци, Александар Петковић и Љубомир Јунић, тврде, такође, да су господина Рашовића на истом месту видели да пролази; а и сам господин Рашовић, како у своме говору тако и пред судом, тврди, да се је дело десило на месту недалеко од кафане;

6) исказом сведока Милоша Меанџије, жандармеријског каплара, утврђено је, да је био на линији као позорник у реону где је кућа господина Рашовића, у улици Розалије Мортон, од 7 и по часова па све до 11,45 часова и да за цело то време, обилазећи реон, није се ништа десило, ни у улици Розалије Мортон, нити у улици Љутице Богдана, а што би он сигурно приметио, јер је од 8,25 часова тога дана па све до његове смене око 12 сати стално био на скверу преко пута игралишта „Југославија” и кафане „Мало Дедиње” у улици Љутице Богдана, а са кога места могао је

не само чути већ и приметити да се нешто десило на месту где означава господин Рашовић да је нападнут. Тако исто и сведок жандармеријски наредник Кузман Даниловић, тврди, да је он за наведено време вршио контролу над свима позорницима у реону где је кућа господина Рашовића, а да при обиласку нико му се није жалио, нити је шта он приметио да се ма шта десило тога дана, што би, несумњиво, и он сам као и сведок жандармеријски каплар Меанџија, видео и чуо да се је нешто догодило;

7) да је посланик господин Рашовић како наводи имао стварно каква документа која су му насилно отета, како он претставља, он би бар у своме говору пред Скупштином на поподневној седници од 4 марта ове године садржину истих докумената цитирао, што се, међутим, из његовог говора не види, већ, напротив, у овоме своме говору каже: „господо, о неким стварима сада не могу да говорим, али ја се надам, да ћу о томе да говорим, када нађем оно што ми је данас нестало”. Сем тога, господин Рашовић би тражио пред Скупштином, цитирајући садржину докумената, да се анкетом провере и ти подаци које би документа садржавала, а што се, међутим, из његовог говора не види да је то учинио;

8) исказом горе наведених сведока и осталих сведока, саслушаних по овоме, утврђено је, да је нарочито улица Љутице Богдана као и улица Розалије Мортон у наведено доба напада доста пролазна, а да се ма шта десило, да би то било несумњиво примећено од стране позорника и пролазних света или бар о томе би се шта чуло;

9) исказима саслушаних сведока: Руже Селмановић, Милеве Давидовић и Крсте Ђорђевића утврђено је да је господин посланик Рашовић на дан 4 марта ове године пре подне око 11 часова дошао на грађевину у Влајковићевој улици број 17, а која се налази одмах иза Народне скупштине, и да је ту обилазио грађевину и остао на њој све до после 12 часова, а том приликом наведени сведоци на господину Рашовићу нису ништа приметили нарочито, већ је био, као и обично, прибран и миран.

Најзад сам г. Рашовић пред истражним судијом по овој ствари никога не тужи и сам не жели да се подвргне лекарском прегледу ради утврђивања каквих телесних повреда.

На основу свега изложеног према наведеним доказима произлази јасно, да нема ни сумње да је одиста означенога дана, а на месту где г. Рашовић наводи да је нападнут, учињено ма какво дело, које би се састојало у каквом физичком нападу на личност г. Рашовића и у насилном одузимању од њега ташне или коверата са документима или пак са забелешкама за говор у Народној скупштини.

С тога на основу § 44 Суд. поступка нема ни места покретању кривичног поступка, пошто и не постоји никакво кривично дело за које би се исти имао покренути.

Са ових разлога горње решење оправдано је и на закону основано.

У Београду, 8 марта 1938 године.

Државни тужилац
Б. Нешић, с. р.”

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути извештај г. Министра унутрашњих послова.

Секретар Нурија Поздерац (чита): „Господину Стевану Ђирићу, претседнику Народне скупштине — Београд.

Господине Претседниче, у вези и допуни мога говора на дан 4 ов. м. у Народној скупштини, част ми је доставити Вам, Господине Претседниче, још накнадна следећа обавештења Управе града Београда Пов.Бр. 1308/II од 9 марта т. г. о случају народног посланика г. Рашовића:

„Поводом случаја, кога је изнео народни посланик г. Рашовић Милош, у седници Народне скупштине од 4 марта ов. г., о томе да је тога дана око 10 часова пре подне нападнут од непознатих лица, на неодређеном месту у близини свога стана, Управа града Београда је извршила свестрана проверавања по заклетим полиц. чиновницима и органима, и поред тога, што је тачно утврдила кретање г. Рашовића Милоша, народног посланика, тога дана није се могло утврдити да је г. Рашовић Милош, народни посланик, био у наведено време, како је он то изнео у Народној скупштини, нападнут. Ово је утврђено на следећи начин:

1) Жандармеријски позорник, који је био у реону улице Љутице Богдана до улице Розалије Мортон, критичног дана 4 марта о. г., у времену од 6 до 12 часова, жандарм. каплар Механџија Милош изјавио је, да тога дана у то време није приметио никакав неред на улици, што би неминуовно морао видети, ако би се какав неред десило.

2) Контролни орган позорника, жандарм наредник Даниловић Кузман, који је критичног дана, у времену између 9 и 10 часова, обилазио баш улицу Љутице Богдана и све попречне улице, исто тако изјавио је, да никакав инцидент у том крају критичног дана у томе времену није био.

3) Сремчевић Живан, власник гостионице „Мало Дедиње”, у улици Љутице Богдана бр. 32 и Петровић Милан, келнер у истој гостионици, сагласно су изјавили, да су критичног дана народног посланика Рашовића Милоша, кога лично обојица добро познају, видели да је прошао пешнице, у времену између 9,30 и 10 часова, поред њихове гостионице идући ка Топовским шупама, улицом Љутице Богдана, али да нису приметили да је ма од кога Рашовић био нападнут; већ напротив, да је прошао мирно и одмерено поред њихове гостионице.

Ова кафана удаљена је од стана г. Рашовића по прилици 100 корака.

4) Како је на овај начин утврђено кретање народног посланика г. Рашовића Милоша, од његове куће улицом Љутице Богдана, као и то, да на том делу није нападнут, што он иначе тврди, покушано је пропитивањем код кондуктера аутобуса и трамваја, који саобраћају на линији Топовске шупе—Славија и даље за варош да се утврди, да ли га је ко видео, да је се возио критичног дана у означено време трамвајем или аутобусом.

Међутим како кондуктер аутобуса 45, тако и кондуктери трамваја бр. 845, 721, 653 и 447, јавили су, да не познају г. Рашовића и да не могу изјавити да ли се критичног дана возио или није. Кондуктер трамваја бр. 687, који ради на колима бр. 67, изјавио је, да он лично познаје посланика Рашовића, али да га критичног дана није видео

у свом трамвају. Сви кондуктери изјављују, да критичног дана пре подне на линији, на којој саобраћају од Топовских шупа до Славије, нису приметили нити видели ма какав инцидент, нити гужву.

5) Даљим пропитивањем утврђена је следећа чињеница: да је народни посланик г. Рашовић, у времену од 10,30 па до 12,30 часова, на дан 4 марта т. г. био на грађевини-новоградњи у Влајковићевој улици бр. 17, у кући која се гради на име његове пасторке г-це Радмиле рођ. Анрула.

Кућа у Влајковићевој улици бр. 17 налази се иза зграде Народне скупштине. То значи, да је народни посланик г. Рашовић после наведеног напада, мимоишао зграду Народне скупштине и читава два сата пробавио у новоградњи своје пасторке. Ово бављење народног посланика г. Рашовића у кући његове пасторке, Влајковићева ул. бр. 17, утврђује се исказом: г-це Давидовић Милеве, приватне чиновнице у Влајковићевој ул. бр. 17, Семеновић Руже, настојнице куће у Влајковићевој ул. бр. 17 и Ђорђевић Крсте, чувара зграде у Влајковићевој ул. бр. 17. Сва ова лица сугласно изјављују, да је народни посланик г. Рашовић Милош, критичног дана, 4 марта т. г., у времену од 10,30 до 12,30 час., био у означеној згради, да се на њему нису познавали никакви знаци нарочитог узбуђења, да је био потпуно миран и прибран, да је са њима разговарао, али да ништа није рекао о некаквом нападу. Ова лица означају и друге, који су у том времену били у згради и разговарали са послаником Рашовићем.

Предњу проверу и резултат информативне истраге част ми је доставити Вам, Господине Министре”.

Изволите, Господине Претседниче, примити изразе мога поштовања. — Министар унутрашњих послова Др. Корошец, с. р.”

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, по овоме случају ја сам одмах 4 марта замолио судског ислеђења. Ви сте сада чули резултат судског ислеђења.

Реч има ради личног објашњења народни посланик г. Милош Рашовић.

Милош Рашовић: Господо народни посланици, на овакве нечувене ствари, које сам сада морао да слушам, човек од части и поштења имао би да да само један једини одговор. Али, ја у овом случају ускраћујем себи да дам тај одговор, не зато што ми недостаје кураж, него зато што сматрам да није моментано опортуно да тај свој одговор дајем онако како би требао да га да један частан човек.

Ја хоћу и желим да своју свагдашњу готовост за добро народа и отаџбине дам у оној прилици када ја будем нашао да ће она најкорисније да послужи и Краљу и Отаџбини.

Ја, господо посланици, знам са каквим се видљивим и невидљивим силама ухватила у коштац корупција, када сам ударио на корупцију, која се зацарила и ушла чак и у најосетљивије огранке... (Приговори и протести у центруму и на десници и усклици: То није истина! То су клевете! — Жагор на левици.) ... у најосетљивије огранке нашег државног организма.

Господо посланици, да је истина оно што сам ја казао потврдио је лично и сам господин Министар војни, који је са овога места рекао:

Јесте, постоји у војсци корупција. (Приговори у центруму и на десници). Само, разлика између мене и...

Претседник Стеван Ђирић: Господине говорниче, није то на дневном реду, него да дате своја објашњења на овај резултат истраге.

Милош Рашовић (наставља): Овде је тешка оптужба и има да ми се да могућност да се браним.

Господо посланици, и сам господин Министар војни са овога места потврдио је да има корупције. (Жагор и приговори у центруму и на десници). Само је разлика између мене и њега у томе што ја тражим немилосрдно да се гоне они, који су корумпирани најважније Министарство. (Приговори у центруму и на десници и усклици: Кажи нешто и о себи!) Сада ћу ја о томе да говорим.

А што се тиче ове ствари дозволите ми да прочитам једну кратку своју изјаву. (Жагор и објашњења. — Настају објашњења између посланика др. Српка Вукановића и Рагиба Чапљића).

Претседник Стеван Ђирић: Господина Вукановића и г. Чапљића молим да се не објашњавају. (Народни посланици др. Српко Вукановић и Рагиб Чапљић и даље се објашњавају. — Претседник звони).

Милош Рашовић (наставља): Ја могу да говорим само у миру. Пре свега сматрам за потребно да нагласим да мени није било стало до тога да ма ко сазна за мучки напад који је на мене извршен 4 марта 1938 године... (Приговори на десници)... и то из мојих личних разлога (Жагор и објашњења).

Претседник Стеван Ђирић: Господо, молим вас да на миру саслушате изјаву г. говорника.

Милош Рашовић (наставља): Из мога гледања на догађаје овакве природе, из мога схватања како се и којим путем тражи задовољење у оваквим случајевима, најзад из традиционалних обичаја који владају у моме родном крају, обичаја којих су се свагда придржавали моји претци, а којих се ни ја нисам одрекао нити се мислим одрећи, ја, дакле, овај мучки напад на мене нисам мислио ни спомињати ни износити пред ма који форум. Моји пријатељи, моји клубски другови, сведоци су ми, да сам напад споменуо само и искључиво ради тога што сам, при првом сусрету са друговима у Скупштини, на њихова питања са чуђењем: „Шта је с тобом” — добио утисак односно уверење да се сазнало за напад који је на мене мучки извршен.

Што се тиче саопштења Министарства унутрашњих послова, Државног тужиоштва и истражног судије, изјављујем, да ја:

- 1) Нити сам тражио нити сам хтео да тражим задовољење ни од суда ни од Народне скупштине;
- 2) Нити сам дао, нити сам хтео дати ма какву иницијативу за ма какву истрагу, ма са чије стране по овоме предмету;

- 3) Нити сам покушао, нити сам свесно дао ма каквог повода за узнемирење у Народној скупштини, јер је ово узнемирење потекло личном иницијативом мојих пријатеља који су се били забринули што нисам на време стигао у Народну скупштину.

Из свих тих разлога као и из разлога које дели цело наше јавно мњење уопште о поступцима и резултатима истрага наших власти па и судских, за мене је сасвим безначајно и ирелевантно све оно што су цитиране власти у својим извештајима изнеле. Циљ и објективност ове истраге најбоље се огледају у чињеници: Да је Министар унутрашњих послова, после краткога времена, дао изјаву: да је по среди мистификација. Њему, дакле, није требала никаква истрага да одмах да свој суд о догађају. Исто тако, као што је у своје време Министар унутрашњих послова на основу нетачних чињеница, на основу удешених саслушања тражио од Народне скупштине да изда суду десет невиних посланика, да их суд, недужне, на основу таквих чињеница и осуди... (Одобравање на левици) ... исто тако, и у овом случају, Министар унутрашњих послова тражи од истраге да она покрије његову неистину и да оправда његове методе рада.

Уосталом, како овај режим гледа на судове, најбоље показује његово мишљење о судовима.

Господин Министар Марић лично је изјавио да је амнестирао и у војску повратио неколико официра који су од највиших војних судова осуђени због шпијунске за рачун страних држава на затвор, правдајући свој поступак да је тиме исправио судску неправду. Дакле, господин Марић сматра да је он врховни судија за војску. Исто тако, ова Влада стављала је ван снаге и пресуде Касационога суда, путем амандмана, правдајући то судском неправдом.

Прелазим са индиферентношћу и индигнацијом и преко чињенице: да сви ти извештаји, стављени под анализу, показују читав низ контрадикција и немогућности; прелазим преко чињенице: да су извештаји сведока намештени, неверно репродуковани и цитирани; прелазим преко чињенице: да државни тужилац задире у право народних посланика и са њима полемише да ли треба или не треба да о нечему говоре.

Долазим на оно што је у целој овој ствари најглавније и што нарочито треба истаћи, а то је:

1) Да је напад на мене и отмица списа само један споредан детаљ главне ствари. А главна ствар је да сам ја критиковао у Народној скупштини рад извесних чиналаца у Министарству војске и морнарице и самога Министра војног, господина Марића, износећи факта и предлажући анкету.

Друга главна ствар је да је Министар војни избегао анкету, иако је чак и један врло угледан члан овога Дома, господин Рафаиловић, саветовао господину Министру војске и морнарице, да прими анкету у интересу његовог угледа и угледа војске, е да би се могао оправдати од тешких оптужби које су против њега изнете.

Трећа главна ствар је да је Министар војни господин Марић, пре него је господин Мита Димитријевић, народни посланик, почео свој говор, изјавио истоме господину Димитријевићу: „Да ја нећу говорити”, да сам се склонио и побегао, јер да он — Министар војни — има о мени документа која ће ме поразити. Исто то, од прилике, мало доцније казао је и професору господину д-ру Мирку Косићу и господину Илији Михаиловићу, и то пре него је у Народној скупштини ма ко знао и могао знати шта се самном десило и да ли ћу

ја уопште говорити о ресору Министарства војске и морнарице када на мене буде дошао ред.

Сви извештаји, мало пре прочитани, имају тенденцију у духу маневара Владе и њених присталица да прикажу напад на мене као измишљен и као мистификацију са сврхом да се тиме скрене пажња са праве и главне ствари. Међутим, стоји чињеница: да сам ја у Народној скупштини дошао у 12.15; да сад хтео одмах да говорим без икаквог одлагања и да је одлагање до 6 сати дошло независно од моје воље; да сам у 6 сати свој говор одржао и изнео чињенице за које понова и сада тврдим да су тачне и да их могу доказати и без докумената која су ми отета, само дајте анкету и не бежите од ње.

Јасно је, дакле, да мој долазак у Народну скупштину и мој одржани говор демантују и Министра војног да нећу говорити и сваку сумњу о убаченој мистификацији која мени ничему не би послужила, јер од свога говора нисам побегао, већ, напротив, одржао га.

Исто тако, постоји чињеница: да је Владина већина с планом организована да за време мога говора дигне такву вику да се моје речи не би чуле, да је непрестаним упадицама и увредама тежила да разбије конектитет и концизност мојих речи и чињенице о којима сам говорио. Да је мегафон намерно био готово стално покварен да се не би чуло о чему говорим. (Жагор код већине).

На крају, још само ово: Моја прошлост, моја свакидашња несебичност у служби и народу и држави, најбољи су ми доказ код свег честитог и поштеног јавног мњења. Без повреде скромности, ја се не бојим да ће ма ко, ко мене познаје посумњати у истинитост мојих излагања и да неће са презрењем одбацити сваки покушај са те стране да срамом оправда своју срамоту не једном понављању.

Ја и моје поштено име... (Александар Дачић: Има нас који те добро познају!) ... стојимо мирно и са пуно достојанства сучелице инфамији о инсценирацији и мистификацији.

Ако будем жив ја ћу вам открити мистификаторе. (Александар Дачић упада у реч).

Претседник Стеван Ђирић: Господине Дачићу, молим Вас да не упадате у реч кад Претседник говори, и молим да будете дисциплиновани.

Господо народни посланици, пошто је господин говорник додирнуо поново једну ствар и поновио ствари и извесна тврђења о Министарству војске и господину Министру војске и морнарице, част ми је прочитати вам писмо које ми је упутио господин Министар војске и морнарице. Писмо то гласи:

„Господине Претседниче, у вези моје изјаве на поподневној седници Народне скупштине од четвртог текућег месеца, а у буџетској дебати по предлогу буџета расхода Министарства војске и морнарице, имам част извести Вас, господине Претседниче, а преко Вас и Народну скупштину, да сам под данашњим предао Државном тужиоцу за град Београд тужбу против народног посланика господина Рашовића Милоша... (Бурно пљескање код већине) ... и иста је заведена под бројем К.к. 1170/14-3”.

Господо народни посланици, овим је господин Министар војске и морнарице дао најбољи одго-

вор на све оптужбе које су изнесене против њега. По §-у 98 Закона о пословном реду има реч господин Новица Поповић, који у име 15 својих другова има да стави један предлог Народној скупштини.

Новица Поповић: Господо народни посланици, Господине Претседниче, ја у име своје и у име својих другова, а на основу §§ 92 и 102 Закона о пословном реду у Народној скупштини стављам овај предлог који гласи:

„На дан 4 марта 1938 године Милош Рашовић, народни посланик, који је тога дана имао да говори у Народној скупштини, у буџетској дебати, претставио је Народној скупштини, да своју посланичку дужност није могао вршити и тога дана говорио у буџетској дебати, из разлога, што су га непозната лица физички спречила, одузела му спремљена документа, физички га напала и задржала да не може да дође у Скупштину.

Као што се из данашњег извештаја Господина Министра правде види, истрага, која је вођена од стране суда на захтев Народне скупштине, утврдила је: да Господин Рашовић није у опште нападнут поменутог дана, што значи да је обмануо Народну скупштину и тиме повредио њено достојанство.

Господине Претседниче, на основу §§ 98 и 102 Закона о пословном реду у Народној скупштини предлажемо Народној скупштини, да се Господин Милош Рашовић, народни посланик, за кривницу учињену 4 марта 1938 године, казни искључењем са 30 седница, за то што се непристојно понашао према Народној скупштини.

Примите, Господине Претседниче, изразе нашег поштовања. (Одобравање и плескање код већине. — Бурни протести на левици.)

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, по Закону о пословном реду има права посланик за кога се предлаже искључење... (Протести на левици и узвици: Ко је потписао тај предлог?)

Потписали су господа народни посланици: Жика Димитријевић, Шериф Воца Бећировић, Димитрије Мирковић, Миладин Величковић, Милан Мијић, Симо Марјанац, Садик Ђеримагић, Карло Гајшек, Димитрије Бешировић, Цветко Јеличић, Др. Љутица Димитријевић, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Сава Микић, Новица Поповић, Аћим Поповић, Александар М. Дачић, Велимир Аћимовић, Др. Милош Рашковић, Милан А. Бацак, Боривоје Д. Антић, Милан Лазаревић-Деветка, Бећир Сејфуловић, Ђура Микашиновић, Дане Милетић. (Бурни протести на левици. За овим већина народних посланика са левице напушта скупштинску дворану.)

Господо народни посланици, по Закону о пословном реду даје се право народном посланику за кога се предлаже искључење да може говорити пет минута у своју одбрану. Има реч народни посланик господин Рашовић. (Гласови: Отишао је!) Пошто господин Рашовић не жели да говори, то приступамо решавању о поднетом предлогу. Народна скупштина о овоме предлогу решава без претреса седењем и устајањем. Господа народни посланици који су противни овоме предлогу, нека изволе устати, а господа која су за поднети предлог, нека изволе седети. (Велика већина седи.)

Пошто је већина седела, објављујем да је овај предлог примљен већином гласова. (Одобравање и плескање на десници).

Господо народни посланици, прелазимо на дневни ред. На дневном је реду: Претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе. Молим Претседника Одбора за молбе и жалбе г. Шемрова да изволи прочитати одборски извештај.

Др. Фран Шемров (чита): Претседнику Народне скупштине — Београд.

Одбору за молбе и жалбе част је, Господине Претседниче, поднети у смислу § 82 Закона о пословном реду у Народној скупштини, извештај о стању молби које се налазе у Одбору за молбе и жалбе, с молбом на надлежни поступак.

Народној скупштини — Одбору за молбе и жалбе част је поднети извештај о стању молби које се налазе у Одбору на раду, као и оним предметима које је Одбор решио, и о молбама које је послао појединим ресорним Министрима на мишљење, као и среским начелницима на извештај:

Године:	Заведено предмета:	Решено предмета у одбору:	Од ових изгласано предмета у пленуму Н. С.:	Још нерешено предмета:
1932	4.726	146	121	4.459
1933	2.250	412	134	1.704
1934	1.625	135	104	1.386
1935	1.537	30	37	1.470
1936	1.532	73	91	1.368
1937	1.538	194	128	1.217
1938	842	51	—	842
Укупно:	14.050	1.041	614	12.395

Од овог броја молби послато је Министарствима на мишљење 558, а среским начелницима на извештај 368.

То сам, господо народни посланици, имао да изложим укратко о стању послова у Одбору за молбе и жалбе и о досадашњем раду тога Одбора. Рад Одбора наставиће се и даље у томе правцу, са том напоменом, да је Одбор досада имао пет седница на којима је делимично решавао о молбама за које су стигли одговори од појединих министарстава и среских начелстава и продужиће свој рад на седници која је сазвата за 1 април ове године и на даљим седницама.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, овај извештај Одбора за молбе и жалбе, који нам је прочитан, узима се на знање. Сам предмет, о коме смо хтели да се посаветујемо и решавамо, у сагласности са Краљевском владом, а по жељи г. г. народних посланика, скида се са дневног реда, зато што је извештај Одбора за молбе и жалбе по томе предмету био поднесен Народној скупштини још пре две године. И ако је извештај резолуцијом пренесен у овај сазив, г. г. народни посланици туже се да нису добро упућени у ову ствар, јер су заборавили ту ствар, и због тога овом приликом немамо ни о чему да одлучујемо. (Гласови: Врло добро!)

Прелазимо на другу тачку дневног реда: Избор заменика претседнику и потпретседницима Народне скупштине за Државни одбор сходно § 5 Закона о избору народних посланика за Народну скупштину.

Молим секретара г. Поздерца да изврши прозивку. — Гласаће се тајно листићима у смислу Закона о пословном реду као и приликом избора скупштинских часника.

Изволите чути контролоре.

Секретар Нурија Поздерац извлачи из кутије листиће са именима контролора и то: I — За избор заменику Претседника: Владимир Казимиrowић, Манфред Паштровић, Миладин Величковић; II — За избор заменика Потпретседницима: Аћим Поповић, Миливоје Исаковић, Карло Гајшек.

Претседник Стеван Ђирић: Приступамо гласању. Молим г. г. контролоре да заузму своја места, а г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају. (Настаје тајно гласање).

(После гласања).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је за заменика Претседнику Народне скупштине

не у Државном одбору 164 народних посланика, и то сви за г. Др. Бранка Калуђерчића. (Пљескање и повици: Живео!) Према томе објављујем да је г. др. Бранко Калуђерчић изабран за заменика Претседника Народне скупштине у Државном одбору.

За потпретседника гласало је 164 народних посланика, и то за г. г. Љубомира Божиновића, др. Франца Клара и Жарка Томашевића, који су сви изабрани са 164 гласа. Према томе објављујем да су за заменике потпретседницима Народне скупштине у Државном одбору изабрани г. г. Љубомир Божиновић, др. Франц Клар и Жарко Томашевић. (Пљескање и повици: Живели!)

Тиме је данашњи дневни ред исцрпен. Као дневни ред наредне седнице имам част да предложим: Утврђивање дневног реда. Прима ли то Народна скупштина? (Прима!) Објављујем да је предложени дневни ред примљен. Ову седницу са вањим пристанком закључујем, а наредну ћу сазвати писменим путем.

Седница је закључена у 12,10 часова.

ПРИЛОЗИ

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Војислава Лазића, народног посланика, на Министра грађевина о повлачењу наредбе о ширини сеоских кола и наплатака на њима.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Полицијске власти приступиле су извршењу постојећих Ваших прописа о измени наплатака на постојећим товарним колима и прописа о ширини кола. Већ су отпочела саслушавања и кажњавања сељака ималаца кола, јер ни један сељак до данас по овим прописима није поступио, зато што нема новчаних средстава да то изврши. Према томе, ако се овако продужи, сви сељаци у целој земљи, који кола имају, биће изложени казнама и неприликама, али се ови прописи неће моћи ипак извршити због немања материјалних средстава.

Ви сте обећали у Финансиском одбору да ћете одложити извршење ових прописа још за једну годину дана, али и поред тога кажњавања су отпочела.

Посланици из опозиције у Финансиском одбору, међу којима сам и ја био, захтевали су да ову наредбу о прописима ширине наплатака и прописа о ширини кола коначно повучете као штетну по народ, нарочито сељачки. Ви сте тај захтев одбили под изговором да желите отклонити кварење државних и бановинских путева.

Ја и сада, Господине Министре, тврдим да је немогуће ове прописе о ширини наплатака на колима и о ширини самих кола извршити. Не може се то извршити зато, што би због тога требало сва досадашња сељачка кола, која се у сељака налазе побацати и правити нова по стојећим прописима, а сељак нема средстава да нова кола направи, пошто кола много коштају, и поред притиска власти и поред казни, досадашња кола морају остати.

Лично налазим да су ови прописи уопште немесни и непотребни.

Сељачка кола не наносе квар на путевима због узаних шина на њима и због узане њихове ширине. Путем прођу сељачка кола са највећим товаром и на путу се не примети њихов траг. Али пут уништавају и упропасте теретни и луксузни аутомобили. И једни и други због претеране брзине, а теретни још и зато, што носе страшно велики терет да се под њима и земља тресе, а подлога на путу ломи и угиба.

У интересу је народне пољопривреде, нарочито је у интересу нашег сељака у целој земљи који је иначе материјално исцрпљен и немоћан, да се прописи о ширини наплатака на колима и ширини самих кола коначно повуку. Ово је потребно зато што би се народ ослободио излишних и тешких издатака, а још и стога, што и кад би се ово у потпуности и извршило, путеви би подлежали квару у истој мери као и данас, јер, као што сам напред навео, њих не кваре кола, већ аутомобили.

Са изложенога, част ми је поднети ову интерпелацију на Господину Министра и тражим, да ми у Народној скупштини изволите одговорити на следећа питања.

1) Да ли сте вољни повући постојеће прописе које сте издали о ширини наплатака и њиховој измени на досадашњим сељачким колима?

2) Да ли сте вољни повући постојеће прописе које сте издали о ширини сељачких кола?

3) Хоћете ли издати хитно наређење полицијским властима да престану са казнама сељака имаоца кола због неизвршења прописа о ширини наплатака и ширини кола?

Војислав Лазић с. р.
народни посланик

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Министра унутрашњих послова а по саслушању Министарског савета на основу чл. 32 Устава и §§ 1 и 2 Закона о избору народних посланика за Народну скупштину решили су и

РЕШАВАЈУ:

Народна скупштина изабрана на дан 5 маја 1935 године распушта се.

Избори народних посланика за четворогодишњу скупштинску периоду извршиће се у целој Краљевини у недељу 11 децембра 1938 године по прописима Закона о избору народних посланика за Народну скупштину.

Народна скупштина изабрана на дан 11 децембра 1938 године сазива се у Ванредан сазив на дан 16 јануара 1939 године.

Министар унутрашњих послова нека изврши овај Указ.

III Бр. 33235
10 октобра 1938 године
у Београду

Министар унутрашњих послова,
Др. Антон Корошец, с. р.

ПАВЛЕ, с. р.

Др. Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета и
Министар иностраних послова,
Др. Милан М. Стојадиновић, с. р.
Министар унутрашњих послова,
Др. Антон Корошец, с. р.
Министар саобраћаја,
Др. Мехмет Спахо, с. р.
Министар правде,
Милан Симоновић, с. р.
Министар пољопривреде,
Светозар Станковић, с. р.
Министар шума и рудника,
Богољуб Кујунџић, с. р.
Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Ј. Цветковић, с. р.
Министар грађевина,
Добривоје Стошовић, с. р.
Министар финансија,
Душан Летица, с. р.
Министар без портфеља,
Др. Миха Крек, с. р.
Министар без портфеља,
Војислав Ђорђевић, с. р.
Министар без портфеља,
Др. Нико Новаковић, с. р.
Министар пошта, телеграфа и телефона,
Војко П. Чвркић, с. р.
Министар просвете,
Димитрије Магарашевић, с. р.
Министар без портфеља,
Др. Цафер Куленовић, с. р.
Министар војске и морнарице
Армијски генерал,
Милутин Ђ. Недић, с. р.
Министар трговине и индустрије,
Никола Кабалин, с. р.
Министар без портфеља,
Светислав Хоџера, с. р.
Министар физичког васпитања народа,
Анте Мastroвић, с. р.

